

§ 19

Dnr 00143/2018

Remissvar över betänkandet Nya regler om faderskap och föräldraskap (SOU 2018:68)

Sammanfattning

Justitiedepartementet har i remiss 2018-09-16 givit Helsingborgs stad möjlighet att lämna sina synpunkter på betänkandet.

Ordförandens förslag

Jag instämmer i förvaltningens bedömning.

Ordförandens förslag till socialnämnden är

att översända ovanstående som yttrande till kommunstyrelsen avseende betänkandet Nya regler om faderskap och föräldraskap (SOU 2018:68).

Behandling av förslag

Ordföranden konstaterar att det bara finns ett förslag till beslut och finner att socialnämnden beslutar i enlighet med ordförandens förslag.

Socialnämnden beslutar

att översända ovanstående som yttrande till kommunstyrelsen avseende betänkandet Nya regler om faderskap och föräldraskap (SOU 2018:68).

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Socialnämnden

31 januari 2019

Remissvar angående Betänkandet Nya regler om faderskap och föräldraskap (SOU 2018-68)

Dnr 00143/2018

Sammanfattning

Justitiedepartementet har i remiss 2018-09-16 givit Helsingborgs stad möjlighet att lämna sina synpunkter på betänkandet.

I ärendet finns följande handlingar

- Tjänsteskrivelse
- Remiss

Förslag till beslut

Jag instämmer i förvaltningens bedömning som ligger till grund för förslaget.

Ordförandens förslag till socialnämnden är

att översända ovanstående som yttrande till kommunstyrelsen avseende betänkandet Nya regler om faderskap och föräldraskap (SOU 2018:68).

Eleonora Johansson
Ordförande

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Socialnämnden

31 januari 2019

Remissvar angående Betänkandet Nya regler om faderskap och föräldraskap (SOU 2018-68)

Dnr 00143/2018

Sammanfattning

Justitiedepartementet har i remiss 2018-09-16 givit Helsingborgs stad möjlighet att lämna sina synpunkter på betänkandet.

I ärendet finns följande handlingar

- Remiss

Förslag till beslut

Socialförvaltningens förslag till socialnämnden är

att översända ovanstående som yttrande till kommunstyrelsen avseende betänkandet Nya regler om faderskap och föräldraskap (SOU 2018:68).

Beskrivning av ärendet

Regeringen beslutade 170316 att uppdra åt en särskild utredare att se över delar av föräldrabalkens regler om fastställande av faderskap och föräldraskap. Utredaren fick också i uppdrag att göra en översyn av de författningar som handlar om rättsgenetisk undersökning vid utredning av faderskap.

I uppdraget har ingått att ta ställning till om, och i så fall under vilka förutsättningar, föräldraskapet för en maka eller registrerad partner vid assisterad befruktning bör presumeras på motsvarande sätt som faderskapet presumeras för en gift man. Den särskilda utredaren har även haft i uppdrag att lämna förslag på hur reglerna om bekräftelse av faderskap och föräldraskap för ogifta kan moderniseras och förenklas bland annat utifrån de möjligheter som digitaliseringen kan erbjuda.

Ärendet, innehåll och förslag till förändring

- Föräldraskap enligt 1 kap 9 § föräldrabalken ska presumeras för den kvinna som är gift eller registrerad partner med barnets mor på motsvarande sätt som ett faderskap presumeras för en gift man. Enligt nuvarande lagstiftning behöver en föräldraskapsbekräftelse göras vid socialnämnden när kvinnor i samkönade äktenskap får barn.
- Presumtion om faderskap och moderskap vid ändrad könstillhörighet ska gälla.
- Formkrav för faderskaps och föräldraskapsbekräftelse ändras. Kravet på bevittning tas bort avseende barn som inte fyllt 18 år. Bekräftelsen ska alltid ske vid personlig inställelse vid socialnämnden.

- Elektronisk bekräftelse ska vara möjlig. Föräldrar ska inom 14 dagar efter barnets födelse kunna göra bekräftelsen med elektronisk signering, Bekräftelsen behöver då inte godkännas av socialnämnden. Skatteverket ska ta fram ett system för elektronisk bekräftelse. För att kunna använda elektronisk bekräftelse ska föräldrarna och barnet vara folkbokförda i Sverige och föräldrarna ska vara myndiga. Elektronisk bekräftelse ska inte kunna lämnas innan barnets födelse.
- Socialnämndens ansvar för att barn ska få en rättslig förälder kvarstår. Socialnämndens utredningsskyldighet inträder när barnet är 15 dagar gammalt och faderskap/föräldraskap inte är bekräftat elektroniskt. Nämnden får ta upp utredningen tidigare. Skatteverket ska informera socialnämnden om barnet inte har två fastställda föräldrar efter 14 dagar.
- En ny lag om rättsgenetisk undersökning ska ersätta lagen (1958:642) om blodundersökning m.m. vid utredning av faderskap. Den nya lagstiftningen ska vara teknikneutral. Utredaren föreslår att endast Rättsmedicinalverket ska genomföra undersökningarna samt att kostnaderna ska tas av allmänna medel, det vill säga direkt genom anslag till Rättsmedicinalverket. Kostnader för rättsgenetiska undersökningar kommer då inte längre att åvila kommunerna. Den extra kostnaden för staten kommer att kompenseras genom minskade allmänna bidrag till kommunerna.

Socialnämndens yttrande

Socialnämnden ställer sig positiv till en föräldraskapspresumtion för samkönade gifta på samma sätt som vid faderskapspresumtion vid olikkönade äktenskap. Samkönade par får oftast barn genom assisterad befruktning vid svenska och utländska sjukvårdsinrättningar. Både för samkönade och olikkönade makar gäller att samtycke av den andre föräldern ska ges vid assisterad befruktning. Samtycket likställs därmed med den genetiska kopplingen som föräldrar har till sina barn. När samkönade par får barn sker befruktningen med donerade celler och lagstiftningen lägger vikt vid att barnet har rätt att veta sitt ursprung. När socialnämnden utreder görs kontroll av vid vilken inrättning befruktning skett och att barnets rätt att ta del av sitt ursprung är säkerställt. Denna kontroll kommer inte att genomföras med ny lagstiftning. Barnet kan ha kommit till utan att barnets rätt till donatorns uppgifter har säkerställts, genom heminsemination eller på annat sätt. Föräldrar som har fått barn genom assisterad befruktning med donerade celler åläggs en upplysningskyldighet till sina barn redan i lagstiftning som träder i kraft 2019.

För att säkerställa att barnet har rätt förälder finns samma möjligheter till hävande av föräldraskap som vid hävande av faderskap. Lagstiftningen blir därmed inte längre diskriminerande utan alla föräldrar behandlas på samma sätt oavsett kön och sexuell läggning. Presumtionen kommer också att gälla förälder som bytt könstillhörighet.

Ett centralt uppdrag för utredaren har varit att se över formkraven för bekräftelse och utreda hur digitaliseringens möjligheter kan tillvaratas. Betänkandet slår fast att kravet på skriftlighet fortsatt ska gälla vid faderskaps/föräldraskapsbekräftelser. Kravet på skriftlighet uppfylls enligt utredaren genom att den som bekräftar använder sig av elektronisk identifiering till exempel i form av e-legitimation. En elektronisk bekräftelse behöver innehålla elektronisk identifiering och elektronisk signering. Signeringen behöver omfatta både att föräldern är säker på att barnet dennes och bekräftelsen som sådan.

Att kravet på bevittning av faderskapsbekräftelser tas bort för barn som inte fyllt arton år ser nämnden som en riktig åtgärd. Bevittningskrav förefaller otidsenligt. Även möjlighet till elektronisk bekräftelse anses som en nödvändig och önskvärd anpassning till dagens tekniska utveckling. Att förfarandet fortfarande ska vara skriftligt och att elektronisk bekräftelse bedöms uppfylla skriftlighetskravet är en viktig markering, liksom att arkivering kan ske digitalt. I Helsingborg hanterades 823 ärenden under 2017. 680 av dessa genomfördes med enklare hantering, mestadels på Kontaktcenter. Enligt erfarenheter från Danmark skulle upp emot 90 % av dessa ärenden kunna hanteras elektroniskt och inte kräva någon insats av socialnämnden. Nämnden saknar dock resonemang om att förenkla även socialnämndens förfarande genom elektronisk hantering. Det borde finnas möjligheter även för nämndens handläggare att godkänna bekräftelsen elektroniskt, att föräldrarna även vid personligt besök skulle ha möjlighet att bekräfta föräldraskapet elektroniskt samt att handlingarna skulle kunna förvaras enbart i digitala akter. Det är angeläget att skapa möjlighet för alla myndigheter att hantera ärenden så enkelt, rättssäkert och effektivt som möjligt.

Ett annat frågetecken är om den tidsgräns för elektronisk bekräftelse som har satts till två veckor kan vara för kort. Det kan till exempel handla om att modern inte kan signera på grund av sjukdom eller annan påverkan efter förlösningen. Kanske kan tre veckor vara en mer rimlig tid. Det finns inga hinder för att socialnämndens utredning påbörjas tidigare om behov framkommer. Barnets behov av rättsliga föräldrar behöver därför inte riskeras även om tiden förlängs med en vecka.

Socialnämndens utredningsansvar ska enligt förslaget inträda när barnet är femton dagar. Trots detta ska utredning kunna genomföras vid socialnämnden innan barnets födelse och precis som idag bekräftas av socialnämnden efter att barnet har fötts. Föräldrarna har dessutom möjlighet att bekräfta elektroniskt vilket kan innebära att faderskapet/föräldraskapet redan är fastställt när socialnämnden godkänner bekräftelsen. Detta skapar dubbelarbete, onödig byråkrati och en förvirring för både föräldrar och myndigheter. Naturligtvis kan det finnas speciella skäl till att föräldraskapet bör utredas tidigare men då menar nämnden att det är dessa speciella skäl som måste bedömas av nämnden. Nämnden behöver då också ha en informationsskyldighet till Skatteverket. Det är angeläget med en tydlig gräns mellan myndigheterna.

Slutligen finns förslaget att rättsgenetisk undersökning enbart ska kunna genomföras hos Rättsmedicinalverket för att få juridisk bärighet avseende faderskap/föräldraskap. Helsingborgs stad har använt Dynamic Code i första hand från ett ekonomiskt perspektiv. Kostnaderna för rättsgenetiska undersökningar uppgick 2017 till 148 000 kronor. Enligt förslaget kommer kostnaderna för rättsgenetisk undersökning att betalas av allmänna medel via statliga anslag. Kostnaderna kommer då inte längre att åvila Helsingborgs stad och det ekonomiska perspektivet bortfaller. Av intresse för kommunerna är naturligtvis hur de ekonomiska konsekvenserna beräknas vid minskning av statliga bidrag till staden.

Dinah Åbinger
Socialdirektör

Jessica Granquist
Verksamhetschef
Gemensamma resurser

Beslutet ska skickas till
Kommunstyrelsen